

בבית המשפט העליון

ע"פ 6483/18

לפני: כבוד הרשמת שרית עבדיאן

הטוענים לזכות ברכוש: 1. רחל בנימין
2. בנק הפועלים בע"מ

המערערת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיבים: 1. ניר בנימין
2. שמעון טובול
3. צבי בנימין

תאריך הישיבה: כ"ז באדר ב' התשע"ט (3.4.2019)

בשם המערערת: עו"ד נורית הרצמן

בשם המשיב 1: עו"ד תומר בנישתי

בשם הטוענת לזכות ברכוש 1: עו"ד יעקב קמר

**בקשה לתיקון הודעת הערעור שהוגשה על-ידי
המדינה**

החלטה

1. לפניי בקשה מטעם המדינה לתיקון הודעת הערעור שבכותרת. הבקשה מעוררת שתי סוגיות עיקריות הטעונות הכרעה: הראשונה, מסגרת הזמנים ואופן הגשת ערעור על החלטה בעניין חילוט רכוש מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון) אשר ניתנה בקשר עם הליך פלילי; והשנייה, השיקולים שיש להחיל בבחינת בקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך פלילי.

2. נגד המשיבים 1-3 הוגש כתב אישום שייחס להם, בין השאר, ביצוע עבירות מכוח חוק איסור הלבנת הון. כתב האישום כלל בקשה לחילוט רכוש אשר לפי הנטען מצוי בבעלותם של המשיבים 1-3. בנוסף המדינה הגישה בקשה לחילוט זמני של רכוש זה. בהחלטתו מיום 28.12.2015 קיבל בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט א' דראל) את הבקשה לחילוט זמני בחלקה במובן זה שהורה על הטלת עיקולים ביחס לחלק מהרכוש.

3. בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי מיום 30.5.2018 (ת"פ 11-15-44041, כבוד השופט א' דון) הורשע המשיב 1 בעבירות מכוח חוק איסור הלבנת הון ובעבירות נוספות.

4. ביום 24.6.2018 נערך בבית המשפט המחוזי דיון לשמיעת טיעוני הצדדים לעונש. המדינה לא זימנה את אשתו של המשיב 1, הטוענת לזכות ברכוש (להלן: הטוענת לזכות ברכוש), לדיון זה. ואולם, במהלך הדיון נכנס בא-כוחה של הטוענת לזכות ברכוש לאולם בית המשפט וטען כי הוא מתנגד לכך שיערך דיון בסוגיית החילוט בלא נוכחותה של מרשתו. בתום הדיון קבע בית המשפט המחוזי כך:

1. "באשר למדתי עתה, שהטוענת לזכות מיוצגת בכל מקרה הדיון בשאלת החילוט לא ייערך היום.
2. ומעבר לכך, החלטות במישור זה תינתנה בנפרד".

5. ביום 18.7.2018 ניתן גזר דין בעניינם של המשיבים 1-3. בא-כוח המדינה אשר נכח במעמד מתן גזר הדין, ביקש מבית המשפט המחוזי לקבוע דיון בבקשת החילוט. לאחר שהצדדים הגישו מספר כתבי טענות בעניין זה, נקבע בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 16.12.2018 כי "נוכח סעיף 4 לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט) החלות בהקשר הנדון, עם מתן גזר הדין ולאחר הטיעון לעונש, הגיע הליך זה לסיומו" (להלן: ההחלטה בעניין החילוט). בהמשך, ביום 26.12.2018, דחה בית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר שהגישה המדינה בהחלטה בעניין החילוט.

6. ביני וביני, ביום 6.9.2018 ערערה המדינה לבית משפט זה – בגדר ההליך שבכותרת – על חלקים מהכרעת הדין הנוגעים למשיבים 2-3, על ההימנעות מהרשעת המשיב 3 בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וכן על רכיבים מסוימים בגזר הדין.

טענות הצדדים והדיון בבקשה

7. בבקשה שלפניי עותרת המדינה לתקן את הודעת הערעור שהגישה כך שזו תכוון גם כנגד ההחלטה בעניין החילוט. לטענתה, עומדת לה זכות ערעור על החלטה זו מכוח הוראות סעיף 12(א) לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט), התש"ן-1990 (להלן: תקנות החילוט). עוד טוענת המדינה כי רק לאחר מתן החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.12.2018 בשלה העת להגשת ערעור על ההחלטה בעניין החילוט. המדינה אף מעלה טענות לגופו של עניין באשר לדחיית בקשתה לחילוט.

8. הן הטוענת לזכות ברכוש והן המשיב 1 מתנגדים לבקשה. לשיטתם, צדק בית המשפט המחוזי בכך שלא דן בטענות המדינה לחילוט רכוש נוכח העובדה שהטוענת לזכות ברכוש לא זומנה לדיון לשמיעת הטיעונים לעונש. עוד נטען, כי משניתן גזר הדין בענייניו של המשיב 1 קם בית המשפט מכיסאו ולכן צדק בית המשפט בדחותו את הבקשה לחילוט רכוש שהוגשה בשלב מאוחר זה. כן נטען כי המדינה יכולה הייתה לערער על ההחלטה בעניין החילוט עם הגשתו של הערעור שבכותרת ומשבחרה שלא לעשות כן, אין להתיר לה לתקן את הודעת הערעור ובכך לאפשר את עקיפת מועדי הערעור הקבועים בדין.

9. בנק הפועלים, שגם הוא טוען לזכות ברכוש, השאיר את הבקשה לשיקול דעת בית המשפט.

10. בדיון שנערך לפניי ביום 24.3.2019 שבה המדינה על טענתה לפיה רק לאחר מתן החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.12.2018, אשר סתמה את הגולל על בקשת החילוט, בשלה העת להגשת ערעור על ההחלטה בעניין החילוט. בעניין זה טענה המדינה כי פרקטיקה נוהגת בערכאות הדיוניות היא כי הדיון בבקשות לחילוט מתקיים לאחר מתן גזר הדין במסגרת ההליך הפלילי, וזאת בשל הצורך שלא לעכב את מתן גזר הדין. עוד נטען כי אף אם נפל פגם דיוני בהתנהלותה של המדינה, יש לאפשר לה לתקן את הודעת הערעור על מנת שלא לפגוע באינטרס הציבורי.

11. הטוענת לזכות ברכוש והמשיב 1 טענו, מן העבר השני, כי המדינה אינה יכולה להסתמך על פרקטיקה העומדת בניגוד לסדרי הדין. בנוסף, הטוענת לזכות ברכוש טענה כי אין לרשמי בית משפט זה סמכות לדון בבקשה לתיקון הודעת ערעור.

12. לאחר הדיון בבקשה ובהתאם להחלטתי, הגישה המדינה, ביום 11.4.2019, השלמת טיעון באשר לפרקטיקה הנוהגת אשר הוזכרה על-ידיה בדיון לפניי. המדינה טענה כי הגם שהפרוצדורה המדויקת בכל הנוגע למתן החלטות בענייני חילוט לאחר מתן גזר הדין היא באמצעות העברת בקשת החילוט לדיון בהליך אזרחי (בהפנותה לע"א 628/19 ביטון נ' מדינת ישראל (25.2.2019) (להלן: עניין ביטון)), הרי שישנן דוגמאות למקרים שבהם הליכי חילוט לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים) התקיימו לאחר מתן גזר הדין במסגרת ההליך הפלילי.

13. בתגובה מטעם הטוענת לזכות ברכוש להשלמת הטיעון מטעם המדינה, מיום 12.4.2019, נטען כי הדוגמאות שאליהן מפנה המדינה מתמקדות במקרים שבהם המשך הדיון בשאלת החילוט במסגרת ההליך הפלילי נעשה בהסכמת הצדדים להליך, וזהו אינו המקרה שלפנינו.

סמכות הרשמים לדון בבקשה לתיקון הודעת ערעור

14. טרם אדון בבקשה גופה אתייחס לטענת הסף שהועלתה על ידי הטוענת לזכות ברכוש באשר לסמכות הרשמים לדון בבקשה לתיקון הודעת ערעור. המקור החוקי המקנה לרשמי בית משפט זה סמכות לדון בבקשה לתיקון הודעת ערעור מצוי בסעיף 90 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 הקובע, בין השאר, כדלקמן:

"רשם רשאי לדון ולהחליט ולהורות ככל שיראה לנכון בבקשות בכל ענין הנוגע לניהולו של הליך, לרבות ענינים אלה, ובלבד שבעניין שהחלטה בו היא החלטה לפי פסקאות (6), (9) ו-(10), ידון ויחליט רשם בכיר בלבד:

...

(11) ארכה לטיעון, רשות לתקן כתב טענות, גילוי מסמכים והצגתם ומסירת שאלונים".

ואכן, רשמי בית משפט זה הכריעו לאורך השנים בבקשות לתיקון הודעות ערעור הן ביחס לערעורים אזרחיים (ראו, למשל: ע"א 2734/09 פיוטרקובסקי נ' ארנון, פסקה 12 (20.6.2010) (להלן: עניין פיוטרקובסקי); ע"א 8753/11 פרמהלייף בע"מ נ' קרד-גרד השרדות מדעיות בע"מ, פסקה 1 (17.1.2012)), והן ביחס לערעורים פליליים, וזאת אף במקרים שבהם משמעותו של התיקון, הלכה למעשה, הייתה צירופו של משיב נוסף להודעת הערעור (ראו, למשל: ע"פ 7901/13 סלוטה נ' מדינת ישראל (21.5.2014) (להלן: עניין סלוטה); ע"פ 4209/14 קרן נ' מדינת ישראל (10.3.2015); ע"פ 931/16 גטנך נ' מדינת ישראל (4.5.2016); ע"פ 2362/16 קרני נ' מדינת ישראל (21.7.2016); ע"פ

3328/14 אבו חאמד נ' מדינת ישראל (31.8.2017); ע"פ 3357/15 אלקרעאן נ' מדינת ישראל (24.11.2017)). משכך, אין בידי לקבל את טענתה של הטוענת לזכות ברכוש בעניין זה.

המועד להגשת ערעור על החלטה בעניין חילוט

15. על מנת להכריע בבקשה שלפניי עליו להקדים ולהידרש לשאלה האם הבקשה לתיקון הודעת הערעור הוגשה לאחר שחלף המועד להגשתו של ערעור על החלטה בעניין החילוט, כפי טענתם של הטוענת לזכות ברכוש והמשיב 1. ככל שהתשובה לשאלה זו תהיה חיובית, הרי שמבחינה מהותית בקשת התיקון מגלמת בתוכה גם בקשה להארכת מועד להגשת הודעת ערעור נגד החלטה בעניין החילוט, בייחוד מנקודת מבטה של הטוענת לזכות ברכוש אשר אינה צד, בשלב זה, להליך שבכותרת (השוו: עניין סלוטה).

16. בקשה לחילוט רכוש בהליך פלילי מכוח חוק איסור הלבנת הון תיכלל בכתב האישום ובמקרים שבהם נתגלה רכוש נוסף רשאי תובע לתקן את כתב האישום בכל שלב של ההליכים עד למתן גזר הדין (ראו: סעיף 21(ו) לחוק איסור הלבנת הון). הדיון בבקשת החילוט ייעשה, ככלל, במסגרת ההליך הפלילי עצמו לאחר הכרעת הדין ו"בטרם יביא התובע ראיות לקביעת העונש" (ראו: תקנה 4(א) לתקנות החילוט החלות על ענייננו מכוח 23 לחוק איסור הלבנת הון בצירוף סעיף 36ט לפקודת הסמים המסוכנים). החלטה בבקשת החילוט תיכלל בגזר הדין (ראו: תקנה 4(ג) לתקנות החילוט; ע"א 325/12 רוזנבלט נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-14 (21.1.2013); רע"א 1290/16 רביזדה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.4.2016)).

17. יחד עם זאת, במקרים שבהם עולות טענות מטעמו של טוען לזכות ברכוש ובית המשפט סבור כי בירורן עלול להקשות על המשך ההליך הפלילי, רשאי הוא להעביר את הדיון בסוגיית החילוט לבירור במסגרת הליך אזרחי מטעמים מיוחדים שיירשמו (ראו: סעיף 21(ה) לחוק איסור הלבנת הון ותקנה 4(ג) לתקנות החילוט. להוראה דומה ראו סעיף 36א(ד) בפקודת הסמים המסוכנים). וכך ציינתי בעניין ביטון בכל הנוגע לסדרי הדין במקרים מסוג זה:

"ככלל, בקשות לחילוט רכוש בהליך פלילי מכוח חוק איסור הלבנת הון נידונות במסגרת ההליך הפלילי עצמו, זאת גם במקרים שבהם נשמעות טענותיו של צד שלישי – שאינו חלק מן ההליך הפלילי – לזכויות ברכוש המיועד לחילוט (ראו: ע"א 325/12 רוזנבלט נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-14 (21.1.2013); רע"א 1290/16 רביזדה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.4.2016))."

מדינת ישראל, פסקה 7 (11.4.2016)). בקשת החילוט תידון בשלב שלאחר הכרעת הדין ולפני הטיעון לעונש. יחד עם זאת, לבית המשפט סמכות לקבוע שהדיון בשאלת החילוט יהיה במסגרת הליך אזרחי במקרה שבו מי שאינו נאשם בהליך טוען לזכות ברכוש וראה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, כי בירור הטענות עלול להקשות על המשך הדיון בהליך הפלילי (ראו: סעיף 21(ה) לחוק איסור הלבנת הון. להרחבה ראו: יעל גרוסמן, רוני בלקין וסאלי ליכט איסור הלבנת הון להלכה ולמעשה 144-145 (מהדורה שניה, 2013) (להלן: גרוסמן, בלקין וליכט)).

18. יש טעם רב בהוראות אלה בהיותן משקפות את האיזון בין השאיפה כי גזר הדין יכלול את כל רכיבי עונשו של מי שהורשע בדין, אשר יש בהם כדי להשפיע זה על זה, ובין הותרת "פתח" להעברת ההכרעה בסוגיית החילוט להליך אזרחי במקרים שבהם עולה חשש כי בירורן של הטענות יקשה על ההליך הפלילי ויסרבל אותו באופן שעשוי לגרום לעינוי דין (להיבטים העונשיים ביחס לסוגיית החילוט ראו: רע"א 4096/04 בוטח נ' מדינת ישראל פרקליטות מיטוי וכלכלה, פ"ד נט(1) 913 (2004); ע"פ 7646/07 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה ח(9) (20.12.2007); עניין ביטון, בפסקה 13; גרוסמן, בלקין וליכט, בעמ' 130-131; לתכליות נוספות שעומדות בבסיס הליך חילוט בהתאם לחוק הלבנת הון, ראו: ע"פ 8312/17 בנימין נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (17.4.2018); ולגישה שונה ראו: ע"פ 2333/07 תענך נ' מדינת ישראל, פסקה 260 (12.7.2010)).

19. המסקנה העולה מן הדברים האמורים היא כי מסגרת הזמנים להגשת ערעור על הכרעה – או אי הכרעה – בבקשה לחילוט בהליך פלילי מכוח חוק איסור הלבנת הון או פקודת הסמים המסוכנים היא יחד עם הגשת הערעור על גזר הדין והכרעת הדין, אלא אם כן הורה בית המשפט המחוזי על העברת הדיון בעניין החילוט למסלול אזרחי. כך, כמובן, אף במקרים שבהם גזר הדין לא כלל הכרעה מפורשת וסופית בעניין החילוט, כפי שנעשה בענייננו.

20. לפיכך, במקרה דנן היה על המדינה לפעול באחת משתי דרכים חלופיות: האחת, הגשת ערעור על סוגיית החילוט יחד עם הערעור על גזר הדין; והאחרת, פנייה לבית המשפט המחוזי בבקשה להעביר את בקשת החילוט למסלול האזרחי הקבוע בסעיף 21(ה) לחוק איסור הלבנת הון כשבמקביל תוגש בקשה להארכת מועד להגשת הליך ערעורי מתאים (ואציין כי המדינה פעלה במתכונת דומה בבש"פ 1151/19 מדינת ישראל נ' רפאלוב (13.2.2019) שנדון לפניי).

21. כזכור, המדינה הצביעה על כך שפרקטיקה נוהגת בערכאות הדיוניות היא כי בתי המשפט ממשיכים לדון בבקשות חילוט אף לאחר מתן גזר הדין, וזאת במסגרת ההליך הפלילי עצמו. לא ראיתי להתייחס בהחלטתי לאפשרות זו על כל היבטיה, למשל, במקרים שבהם הדבר נעשה בהסכמת הצדדים. די שאציין כי בסופו של יום דומה כי אף המדינה הייתה סבורה שאין בפרקטיקה זו, ככל שהיא אכן נוהגת, כדי להאריך את המועד להגשת ערעור על סוגיית החילוט וזאת משלא נמצא לה עיגון בסדרי הדין.

22. אם כן, בקשתה של המדינה לתיקון הודעת הערעור הוגשה בחלוף המועד להגשת ערעור על גזר הדין בעניינו של המשיב 1, וממילא בחלוף המועד להגשת ערעור על ההחלטה בעניין החילוט. משכך, אפנה לבחון האם בענייננו יש לאפשר למדינה לתקן את הודעת הערעור באופן המאריך, הלכה למעשה, את המועד להגשת ערעור על ההחלטה בעניין החילוט.

השיקולים לבחינה של בקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך פלילי

23. סעיף 204 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 קובע כי "המערער רשאי בכל שלב של הערעור, ברשות בית המשפט, לתקן את הודעת הערעור או את נימוקיו". בפסיקתו של בית משפט זה טרם נערך דיון מפורט בשאלת הקריטריונים לדיון בבקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך פלילי, אולם נזכרו שני שיקולים שניתן להחיל על בקשות כגון דא – סיכויי הערעור המתוקן להתקבל והעיתוי שבו מוגשת בקשת התיקון (ראו: בג"ץ 8528/06 אליטוביץ' נ' בית המשפט המחוזי בתל אביב, פסקה ה(3) (15.11.2006); רע"פ 6190/08 צברי נ' מדינת ישראל (5.1.2009); ע"פ 456/16 צ'ורני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (4.7.2017)).

24. לעומת זאת, השיקולים לבחינת בקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך אזרחי פורטו בהרחבה, כפי שסקרה אותם כבוד הרשמת (כתוארה אז) ד' כהן לקח בעניין פיוטרקובסקי:

"כבר נקבע בפסיקתו של בית משפט זה כי שיקול-הדעת השיפוטי בבקשה לתיקון הודעת ערעור הינו רחב ומושתת על מגוון שיקולים שיש לבחנם בכל מקרה לגופו. בין היתר, ראוי לבחון את מידת הכרחיותו של התיקון לצורך תחימת המחלוקת בין הצדדים; הסיבה בעטיה נשוא התיקון לא נכלל מלכתחילה בכתב הערעור המקורי; הטעמים שהציג המבקש להצדקת התיקון לאחר הגשת הערעור; האם הבקשה לתיקון הודעת הערעור הוגשה בתוך המועד הקבוע לכך בדין, או מחוצה לו; השלב

הדיוני בהליך בו הועלתה הבקשה והאם היעותרות לה תוביל לפגיעה בלתי מידתית בזכות הטיעון של יוזם הערעור, ומנגד- האם העותרות לבקשה תוביל לפגיעה בלתי מוצדקת בזכויות הצד שכנגד" (שם, בפסקה 12 (20.6.2010)).

אני סבורה כי מבחנים אלה, שנקבעו ביחס לבחינת בקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך אזרחי, יפים גם להליך הפלילי בשינויים המחויבים, תוך מתן משקל לזכותו של הנאשם לקיום הליך הוגן, כפי שיפורט להלן.

25. עיצוב סדרי הדין בהליך הפלילי ראוי שייעשה לאורן של שתי תכליות עיקריות – התכלית של הגנה על זכויות הנאשם (למעמדה של הזכות להליך הוגן ראו: ע"פ 4596/05 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(3) 424, 353 (2005); בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר שבע, פ"ד סא(3) 93, 153-163 (2006) (להלן: בג"ץ 11339/05); ע"פ 2868/13 חייבטוב נ' מדינת ישראל, פסקאות 6-8 לחוות דעתו של כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר (2.8.2018); אהרון ברק כבוד האדם – הזכות החוקתית ובנותיה כרך ב 863-879 (2014)) והתכלית של האינטרס הציבורי בחשיפת האמת העובדתית והלחימה בפשיעה (ראו: ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 505, 516 (1981); בג"ץ 11339/05, בעמ' 182-184). שתי תכליות אלה משרתות את מטרת העל של המשפט הפלילי שעניינה עשיית צדק ומניעת עיוות דין (ראו והשוו: ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא(1) 461, 514-516 (2006); להשפעתו של חוק יסוד כבוד האדם וחירותו על עיצוב סדרי הדין בהליך הפלילי ראו: בש"פ 1000/05 חסיד נ' מדינת ישראל, פסקה ח(3) (1.3.2005); אהרון ברק "הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט בעקבות חוקי-היסוד והשלכותיה על המשפט הפלילי (המהותי והדיוני)" מחקרי משפטי יג 5, 21-24 (1996); בעז אוקון ועודד שחם "הליך ראוי ועיכוב הליכים שיפוטי" המשפט ג 265 (1996)).

26. לאורן של תכליות אלה, בבואו להכריע בבקשה לתיקון הודעת ערעור בהליך פלילי יביא בית המשפט במכלול שיקוליו גם את השיקולים הבאים: האם יש בתיקון הודעת הערעור כדי לפגוע בזכותו של הנאשם להתגונן וזאת בהתחשב בשלב בו מצוי ההליך הערעורי? (ראו והשוו: ע"פ 5019/09 חליווה נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (20.08.2013)); האם הגשת הבקשה לתיקון הודעת ערעור תגרום לעיכוב של ההליך הערעורי ובכך תביא לעינוי דין לנאשם? (לזכות למשפט מהיר כחלק מהזכות להליך הוגן ראו: ע"פ 1523/05 פלונני נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (2.3.2006); עמנואל גרוס "הזכויות הדיוניות של החשוד או הנאשם על-פי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו" מחקרי משפט יג

155, 169-170 (1996); האם הודעת הערעור יצרה אצל הנאשם אינטרס הסתמכות לגיטימי באשר לגדרי המחלוקת בין הצדדים במסגרת ההליך?; האם קיימים אינטרסים ציבוריים המצדיקים את תיקונה של הודעת הערעור, כמו למשל סיוע בחשיפת האמת העובדתית והגברת היעילות הדיונית? (השוו: בג"ץ 1860/13 וקסמן נ' אל"מ אודי בן אליעזר, התובע הצבאי הראשי, פסקאות 47-48 (11.5.2014) (להלן: עניין וקסמן)); מהו סיכויי של ההליך הערעורי המתוקן להתקבל?; האם קיימת הצדקה להגשת בקשת התיקון באיחור (כמו, למשל, גילוי מאוחר של ראיות נוספות)?; יודגש כי אין מדובר ברשימה סגורה של שיקולים וכל מקרה ייבחן לפי נסיבותיו.

27. במקרים שבהם יש בתיקון הודעת הערעור כדי להאריך, הלכה למעשה, את המועד להגשתו של ערעור, בית המשפט יוסיף וייבחן את השיקולים שנקבעו בפסיקה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי. בהקשר זה יישקל משך האיחור; ההצדקה הנטענת לאיחור; וסיכויי הלכאוריים של ההליך (ראו: בש"פ 5988/06 נגר נ' מדינת ישראל (25.07.2006); בש"פ 6125/09 דבין נ' מדינת ישראל (11.08.2009)).

28. חשוב לציין כי זכותו של הנאשם להליך הוגן מובילה לכך שהמבחנים לתיקון הודעת ערעור בהליך פלילי צריכים להיות מיושמים באופן נוקשה יותר במקרים שבהם בקשת התיקון מוגשת על-ידי המדינה. זאת, בדומה לבקשות להארכת מועד להגשת ערעורים פליליים המוגשות מטעם המדינה אשר נבחנו בפסיקה ביתר קפידה לעומת בקשות דומות שהוגשו מטעם הנאשם, במובן זה שבית המשפט שקל בהכריעו בהן גם את האינטרס של הנאשם לסופיות הדיון ואת מידת הסתמכותו על סיום ההליכים בתיק (ראו: בש"פ 63/11 מדינת ישראל נ' מקוה ישראל - כל ישראל חברים, פסקה 8 (13.1.2011); עניין וקסמן, בפסקה 46; בש"פ 9134/16 מדינת ישראל נ' טאהא, פסקה 3 (22.12.2016); בש"פ 1014/18 מדינת ישראל נ' סויסה (21.2.2018)).

מן הכלל אל הפרט

29. אכן, התנהלותה הדיונית של המדינה במקרה דנן, כפי שעמדתי עליה לעיל, אינה נקיה מספקות. כאמור, מצופה היה מהמדינה כי תגיש כבר לאחר מתן גזר דינו של בית המשפט המחוזי בקשה להארכת מועד להגשת הליך ערעורי (ולו מחמת הספק), בייחוד נוכח אופי הטענות שהעלה בא-כוחה של הטוענת לזכות ברכוש בדיון שנערך בבית המשפט המחוזי ביום 24.6.2018. למצער, מצופה היה מהמדינה להקדים ולהגיש את הבקשה לתיקון הודעת ערעור בסמוך לאחר מתן החלטתו של בית המשפט המחוזי בעניין החילוט, מיום 16.12.2018, או לפחות בסמוך לאחר מתן החלטתו של בית המשפט

המחוזי בבקשתה של המדינה לעיון מחדש בהחלטת החילוט מיום 26.12.2018. בפועל, הבקשה לתיקון הודעת הערעור הוגשה רק ביום 22.1.2019.

30. יחד עם זאת, נתתי דעתי לכך שהבקשה לתיקון הודעת הערעור הוגשה בשלב מקדמי של ההליך הערעורי – טרם הגשת עיקרי טיעון וממילא טרם קיומו של דיון בערעור. כמו כן, חרף העובדה שהבקשה הוגשה בחלוף המועד להגשת ערעור על ההחלטה בעניין החילוט, לכל אורך הדרך דאגה המדינה להדגיש כי היא אינה מוותרת על בקשתה בעניין החילוט. כך, במועד מתן גזר הדין ביקש בא-כוח המדינה מבית המשפט המחוזי לקבוע דיון בבקשת החילוט. לאחר מכן הוגשו כתבי טענות לבית המשפט המחוזי שבמסגרתם טענה המדינה כי יש להמשיך ולדון בעניין החילוט אף לאחר מתן גזר הדין. משבית המשפט המחוזי לא נעתר לבקשתה הגישה המדינה בקשה לעיון חוזר, שכזכור נדחתה. בנסיבות אלה ישנו, אפוא, כרסום משמעותי באינטרס ההסתמכות של המשיב 1 והטוענת לזכות ברכוש לסופיות ההליך הדיוני בעניין החילוט. בנוסף, אין במועד הגשת הבקשה כדי לגרום לסרבול או עיכוב בבירור הערעור.

31. כמו כן, נתתי משקל לכך שהלכה למעשה סוגיית החילוט לא נבחנה לגופה על-ידי בית המשפט המחוזי. כן נתתי משקל לאינטרס הציבורי הגלום בחילוט רכוש מכוח חוק איסור הלבנת הון, אשר מהווה מכשיר להילחם הן בעבירות הלבנת הון והן בעבירות המקור (השוו: עניין וקסמן, בפסקאות 47-48).

32. במכלול נסיבות העניין, כפי שעמדתי עליהן לעיל, אני סבורה כי הכף נוטה לעבר היענות לבקשתה של המדינה לתיקון הודעת הערעור כך שתכלול אף את טענותיה בנוגע להחלטה בעניין החילוט.

33. החלטתי מקבלת משנה תוקף ככל שמביטים עליה ממקום מושבה הדיוני של הטוענת לזכות ברכוש. כפי שציינתי בעבר "הפן האזרחי בערעור המוגש על-ידי הטוען לזכות ברכוש על החלטת חילוט יהיה הפן הדומיננטי" (ראו: ע"פ 9009/18 "בשביל הכבוד" בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (4.2.2019)), ומשום כך ערעורים המוגשים על-ידי טוענים לזכות ברכוש על החלטת חילוט שניתנה במסגרת הליך פלילי מסווגים כערעורים אזרחיים (סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים). לפיכך, אני סבורה כי המבחנים שיש להחיל על תיקון הודעת הערעור, ככל שהיא מופנית כנגד טוען לזכות ברכוש, הם מקלים יותר בהיותם קרובים יותר לטריטוריה של סדרי הדין האזרחי (השוו: ע"פ 8988/18 גבריאל נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (5.2.2019); עניין ביטון, פסקאות 16-15).

34. סיכומם של דברים: אני מורה כי המדינה תגיש, עד ליום 8.5.2019, הודעת ערעור מתוקנת לה תצרף כמובן כמשיבים גם את הטוענים לזכות ברכוש. המועדים להגשת עיקרי טיעון יעמדו על מכונם בהתאם להחלטתי מיום 10.3.2019. הטוענים לזכות ברכוש יגישו אף הם עיקרי טיעון עד 14 יום לפני מועד הדיון, וזאת בהיקף של עד 8 עמודים.

אציין כי נוכח מועד הדיון המתקרב ובהתחשב בכך שהדיון בבקשה שבכותרת נדחה לבקשת המדינה, מצופה כי לא תתבקש הארכת מועד להגשת הודעת הערעור המתוקנת.

החלטתי זו תומצא לצדדים לאלתר ותתויק בתיקי השופטים.

ניתנה היום, ל' בניסן התשע"ט (5.5.2019).

שרית עבדיאן

ר ש מ ת